ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 15—28 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1915

Կ. ՊՈԼԻՍ, Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 423

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

ԵՐԵԿՈՑԵԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Ատենագրէ՝ ՀՐԱՉՅԱՑ ՏԻՐԱՆՈՒՐԻՒՀԱՆ

Պատ. Խմբագիր Գ. Գ. ՀԱՆ ԹՈՓՃԻԵԱՆ

Հասցէ՝ Պապը Գլի Հասէնի ԱՄՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏՊԱՐԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ԹԷԼԷՓօն 124 Պոլիս

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼԻՍ ԵՒ ԴԱՒԱՌ Տարեկան (300 թիւ) Ղրչ. 80
» » Վեցամսեայ (150 թիւ) » 40
» » Եռամսեայ (75 թիւ) » 20

ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՇՄԱՆԵՐՈՎ ամեն տեսակ ազդեր կ'ընդունուին:

Բարեկրպասակ Հաստատութեանց եւ Ձեռնարկատու վերաբերեալ ազդերը ԶՐԱՒԱՐԱՐ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՒՆ:

سياسى وادبى ارمنيجه يومى غزته

صاحب امتيازى: حراچيادر نرسيان

مدير مسئولى: واحان طوشيكيان

ادارە: بالى عالى جاده سنده ٧٣ نومرو

PANPER-VERTCHINE LOUR
Journal Arménien Quotidien
Politique et Financier.

Արեւելեան Պատերազմ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՅՑ (326rդ ՕՐ)

Սամ. Ընդհ. Բանակատեղիէն, Սեպտ. 14 թուով.—

1.— Տարտանէլի նակոյին վրայ.— Կացութեան մէջ փոփոխութիւն մը տեղի չէ ունեցած: Զանազան ուղղութեամբ ղրկուած մեր հետախուզող զօրամիւռերէն մէկը՝ Անաֆարթաներու մէջ, միւսը՝ Քէրէվիզ-Տէրէի չրջակայքը չրջող թշնամի երկու հետախուզող զօրամիւռերը թակարդի մէջ ձգելով դերի բռնեցին: Ասկէ զատ թշնամիին խրամներուն վրայ իրենց կատարած յարձակումներուն հետեւանքով գրաւեցին չատ մը հրացան, ռազմանիւթ և հեռաձայնի ու ամրաշինութեան գործիքներ:

2.— Միւս ճակատներէն կարեւոր տեղեկութիւն չէ առնուած:

Զօր. տ'Ամատ Բեղերապուրկ կ'երթայ

ՊՈՒԻՔՐԻԵ, 26.— Ֆրանսայի հրամանատարութեան Զօր. տ'Ամատ որ Տարտանէլի մէջ ձախողութեան մատնուեցաւ, Բեղերապուրկ երթալու համար ժամանած է Թուրն Սէվէրին: Ֆրանսայի զօրավարը երկու օր վարքէչ պիտի մնայ: Մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն, Զօր. տ'Ամատ քննած է Սերպիոյ Դանուբի եզերքներուն գիրքերը և Գրաւոյայի մայր կամուրջին գիրքը: (Թ. Է.)

Ընդծովեաները կը գործեն

ՖՐԱՆՔՖՈՒՐԴ, 26.— «Ֆրանքֆուրդեր Զայթունկ» կ'իմանայ Աթէնքէն. — «Պարեհաւորման ֆրանս. չոգենաւ մը ընկղմեր է Լիպիական Ջրերուն մէջ, ընդծովեայ մը կողմէ: Նոգենաւը ունէր 500 թծուս տարողութիւն և ածուխի բեռով: Մարթայէն կ'երթար Կիպրոս: Նաւաստիները ազատ էին ժակոկներով, թոլփիլահարուժէն առաջ: (Գ.)

Հզրէն կառաւորներ կը չրեն

Անցեալ չաբթու՝ անգլիական ծառայութիւնը թողած 400 հզրէն կամաւորներ Տարտանէլէն Սեպտեմբեր գացած են: Անգլիական հիւպատոսը պահանջած է որ անոնք ևս տան անգլիական զինուորական իշխանութեանց կողմէ իրենց տրուած համազգեստները: Կամաւորները մերժած են այդ պահանջը, ինչ որ Սեպտեմբեր մէջ ընդհանուր դայրոյթ առաջ բերած է: (Լ.)

Տարտանէլի կացութիւնը

Վերջերս Տարտանէլի ճակատէն վերադարձող Արեւելեան խնդիրներու մասնագէտ Տօքթ. Եէք իր ապատեղութիւնները կը ներկայացնէ գերման թերթերուն մէջ, հետեւեալ կերպով.—

«Թղթակից Բրաւպի ընկերակցութեամբ՝ Տարտանէլի մէջ մարաջախտ Լիման փաշայի բանակատեղիին մէջ կը գտնուէի երկար օրեր: Երկուքս միասին՝ մինչեւ ամենայառաջացեալ խրամներուն մէջ՝ բոլոր ճակատները այցելեցինք: Անգլիական ստոյգ տեղեկութեանց փոխարէն, իր ականատեսներ՝ կրնանք հաստատել հետեւեալը.—

Թշնամին կառչած է միչտ ծովեզրին նեղ ժապաւէնին վրայ՝ պաշտպանութեամբ իր հզօր նաւատորմին տեսանելիին կրակին: Օգոստոս 17ի և 18ի, ինչպէս նաև Օգոստոս 27ի և 28ի ամէն կողմ մեծ պատերազմներու մասնուած կռիւներէն ի վեր, թշնամին որ և է յառաջացում չէ ըրած, ընդհակառակը չատ մը կէտերու վրայ իր դիրքերէն դուրս հանուած և ետ մղուած է: Թրքական պաշտպանութեան դիրքերը հիանալիօրէն կառուցուած են: Անոնք կ'իյնեն թշնամի գիծերուն և կէլիպոլուի թերակղզին կ'ապահովեն չատ մը հաղորդակցութիւններով: Օսմանցի զինուորին բարոյական կորովը՝ իրենց դէտարին գործին բերմամբ կատարելապէս ուժմղած է և մինչ ցարդ ձեռք բերած յաջողութիւններուն չնորհիւ ամրապնդուած: Անհնարեայ ջոկատային յարձակումներ կը գործեն անոնք և ետ կը դառնան անգլիական զէնքերու և ռազմանիւթի աւարներով, ինչ որ իրենց յարձակողական եռանդը վառ կը պահէ՝ բան մը որ հազուագիւտ է սպասողական պատերազմներու միջոցին: Էնվէր փաչայի այս նոր բանակներուն հոգւոյն մէջ՝ հին աւանդներու օսմանցի կռուողներուն եռանդը արթնցած է:

Մարաջախտ Լիման փաշա իրաւամբ կատարելապէս ապահով է կացութեան մասին: Իր ռազմավարութիւնը և զինուորական կազմակերպութիւնը թէ՛ գերման և թէ՛ թուրք զինուորական մասնագէտներու կողմէ գնահատուած է: Առանց երկայնութեան պատմական մեծ գործ մը կատարելու վրայ է ան:

Համաձայնականներուն Տարտանէլի զինուորական կացութեան մասին տուած զ'կոյցները մեծ սխալներ կը պարունակեն: Ասոնք տեղի կ'ունենան իրենց ռազմագիտական սխալները և կամ ամէն անգամուան յարձակողական գործողութեանց անյաջողութիւնը պարտկելու համար: Չէզոք մասնագէտներու և կամ զինուորական կցորդներու վերջին անգամ կէլիպոլուի թերակղզին այցելութիւնը անոնց ապացուցց թէ որքան իրաւացի է թրքական յաղթանակի ինքնահամոզումը: (Լ.)

Պալքանեան Երկիրներ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Գաշտին մէջ

ՍՕՖԻԱ, 27. — Ֆէրտինանտ թագաւոր երէկ վարչապետ Մ. Բաճուդալովին և Զօր. Սավօֆը ընդունելով տեսակցութիւն մը ունեցաւ անոնց հետ: (Ս.)

Թղթակիցները կը մեկնին

ՍՕՖԻԱ, 27.—Սօֆիա գտնուող ֆրանս., ռուս. և անգլ. թերթերու թղթակիցները մեկնած պիտի ըլլան հոգի, ինչպէս կը տեղեկանան: (Ս.)

Պուլկար հիւռահաւմբերը կը գործեն

Սելանիկէն հասած ճամբորդները կը պատմեն թէ անցեալ չաբթու հոն լուր տարածուած էր թէ՝ Սկիւպ-Սելանիկ երկաթուղիի գծին վրայ Տէմիր Գաբու կամուրջը բանգուած էր: Այս լուրը ստուգելու համար երկու հեծեալներ ղրկուած են: Սակայն չէին կրնար յայտնել որ այդքան չատ կը գտնէին մեզ:

Առանց յաւելուածական բառի, ոստիկանապետը հրամայեց որ մեզ ձերբակալեն:

— Ձի՛չդ ու ճիշդ: Ազէկ կռահեցիք, Գ. Քարթըր: Ուզեցինք ձեր ամէնէն զգայուն թելին դպչիլ, նախ ձեր աչխատակցութեան ձեղմէ կորզելով:

— Դէշ գաղափար չէ: Բա՛ւք յղացաք այս սատանայական ծրագիրը:

— Չեմ կրնար ուրանալ:

— Եւ զարմանալիս հետ ինքզինքիդ ալ առնեցեր:

— Մտածեցիք որ եթէ ձեր զարմանալին հետ ես ալ առնենգուէի, չէիք կրնար կռնակիդ ձեղի դէմ լարուած դաշոյն:

Զարագործներու չորրորդութիւնը հակելով միչտ, Գ. Քարթըր կը խորհէր: Անարգանքն ու արհամարհանքը կը պարզուէին իր կորովի դիմագիծերուն վրայ: Հարցուց վերջապէս:

— Ձեր հռչակաւոր ծրագիրը գործադրելէն վերջը, ինչո՞ւ համար զարմանալիս ողջ թողուցեր եւ զայն տասը տարեր էք:

— Պարզապէս անոր համար որ զգայինք թէ կոխած հողերնիս կ'այրէր մեր աչքերուն տակ: Մեզ կը հետապնդէիք: Անտարակոյս կ'ուզէիք խեղճ սօֆիոյ Քուարթի վրէժը լուծել, բայց մեր անձնական ապահովութեան մասին կը վախնայինք: Ձեր ճշմարիտ առժէքը չէինք կրցած գնահատել, Գ. Քարթըր:

«Հակակշռենք որ զուք ձեր տասը մանող եղբայրները ինչ հակակշռի տակ կը պահէիք. եւ զատերնիս կորսնցուցինք: Ասա թէ ինչո՞ւ համար արձակեցինք ձեր զարմանալին, յուսալով որ պիտի գտրիք մեզ հետապնդելէ: Սակայն չէիք կրնար յուսալ որ այդքան չատ կը գտնէիք մեզ:

Առանց յաւելուածական բառի, ոստիկանապետը հրամայեց որ ձեռնաշղթայեն դուրս հանեն զմեզ: Ապա ինքն ալ ետեւէն եկաւ: Ամէնքս ալ միասին մտանք ոստիկանատունը: Ոստիկանապետը ինքզինքը հանգիստ զգալով, ծխախոտի տուփ մը հանեց գրպանէն, մեզի ալ առաջարկեց: Ես ու Գ. Քարթըր ալ ծխելու սկսանք

ԱՌԺԱՄԵԱՑ ՕՐԷՆՔ

Ուրիշ տեղեր փոխադրուողներուն շնորհ գոյքերուն, պարտքերուն եւ պահանջներուն մասին

Յօդ. 1.— Մարտ 14ի առաջուայ օրէնքին համաձայն ուրիշ տեղեր փոխադրուող իրական եւ բարոյական անձերուն լքած գոյքերը, պահանջքները և պարտքերը այս գործին համար կազմուած յանձնաժողովներուն՝ իրենց պարտքերուն համար առանձին առանձին պարտաստկիք ապագաներու վրայ՝ կը կարգադրուին գատարաններու կողմէ։

Յօդ. 2.— Առաջին յօդուածին մէջ յայտարարուած անձերուն ուրիշ տեղ փոխադրուած առեն իրենց տեղահանութիւնը եղող իճարեւթեյնի վագճ կազուածները, հաղերը և միւս անշարժ առարկաները պիտի արձանագրուին կառավարութեան գանձուն անուան։ Երկու տեսակին ալ պահանջ անշարժ առարկաները պարտքերը՝ վերագրեալ գանձին պուտնիք փոխարժէքներով կարգադրուելէ յետոյ, մնացեալ մասը սիրողը պիտի հասուցուի։

Այս ինչքերուն մասին ծագիլք գատերուն մէջ «Տէքիէրը Յագանիի պաշտօնեաները իբր հակառակորդ պիտի նկատուին և այս ինչքերուն՝ սիրողը կողմէ հասատուելու պարագային՝ միւսպատա չըլլալու պայմանաւ կայուածական վաւերաթուղթէն զատ ուրիշ մասնաւոր վաւերաթուղթեր ալ օրինական կը նկատուին։

Վերոյիշեալ անձերուն ուրիշ տեղ փոխադրութեան թուականէն սկսեալ մինչև 15 օր առաջուան եթէ իրենց կատարած Թեհրանի գործոցութիւնը միւսպատայով եւ կամ արժէքին անհամապատասխան կերպով կատարուած բլլալը գատարանով հաստատուի, եղած գործողութիւնը կը ջնջուի։

Յօդ. 3.—Վերոյիշեալ անձերուն կանխիկ դրամը, շարժուն ինչքերը, ուտելիքները և պահանջները Ա. յօդուածին մէջ յիշուած յանձնաժողովին նախագահին և կամ փոխանորդին կողմէ կը հաւաքուին, կը գրաւուին և կը փոխանորդին կողմէ կը հաւաքուին, կը գրաւուին և կը գանձուին և գատ կ'ըլլուին։ Այս ինչքերէն վէճի տակ չի գանուածները յաճորդի հանուելով կը յանձուին և գոյացած դրամը տէրերուն անուանով կառավարական գանձուն կը յանձնուի։

Յօդ. 4.—Անոնք որ կը պնդեն թէ լքեալ ինչքեր ունեցող և ուրիշ տեղ փոխադրուած անձերուն վրայ պահանջք ունին, ներկայ օրէնքին գործադրութեան թուականէն սկսեալ՝ օսմ. երկիրներու մէջ բնակողները երկու և օտար երկիրներու մէջ բնակողները չորս ամսուան ժամանակամիջոցին մէջ պէտք է դիմեն յանձնաժողովներուն՝ անձամբ և կամ փոխանորդաբար, և պէտք է որ իրենց պահանջքները արձանագրեն և ընդունել է որ իրենց պահանջքները արձանագրեն և ընդունել է որպէս զի որ և է զեկոյցի հաղորդուելու դիւրութեան և որպէս զի որ և է զեկոյցի հաղորդուելու դիւրութիւն բլլայ, պէտք է որ Յանձնաժողովին գումարուած տեղւոյն մէջ բնակավայր մը ցոյց տան։

Այս ժամանակամիջոցը անցնելէ վերջ տեղի ունեցած գատերուն մասին սովորական գատավարութիւն տեղի պիտի ունենայ։ Ասկէ զատ յիշեալ գատերուն մէջ իրաւունք չունեցողները, այս օրէնքին համաձայն կարգադրուած լքեալ ինչքերէն չեն կրնար նպաստաւորուիլ։

Յօդ.5.—Յանձնաժողովները ամէն կարգի պահանջներ ու պարտքերը կը գրեն և կը քննեն և անոնք որ ճիշդ կը գտնեն՝ կ'ընդունին և կ'արձանագրեն։ յետոյ արձանագրեալ վերջ լքեալ ինչքերու վերաբերեալ գատերու տէրերը պատկանեալ գատարաններ զրկելէ վերջ, իւրաքանչիւր անձի ինչքերուն և հաշիւներուն հաշուեկշիռը ցոյց տուող անջատ անջատ մազպաթաներ կը պատրաստեն եւ անոնց պատճէնները պէտք եղած տեղերը փակցնելու դրութեամբ չահագրգռուողներուն կը զեկուցանեն և անոնց բուն օրինակները յարակից թուղթերով ընդհ. գատախազին կը ղրկեն։

Ընդհ. գատախազը մազպաթաները արձանագրելու պահանջումով պարտականին փոխադրութենէն առջի օրինական բնակավայրին պատկանած Հաւզուգի նախնական գատարանին կը յանձնէ։ Պահանջատէրերը կրնան իրենց իրաւազ բնել մազպաթաներուն դէմ, հրատարակութեան թուականէն մինչեւ 15 օր, պատկանեալ գատարանին առջեւ։

Այս պայմանաժամը լրանալուն՝ գատարանը, ընդհ. գատախազին ներկայութեան հարկ եղած քննութիւնը կը կատարէ և եթէ իրաւազ տեղի ունեցած է, իրաւազ բլլալը, յանձնաժողովին նախագահը և կամ փոխանորդը նաղը, յանձնաժողովին նախագահը և կամ փոխանորդը փութով հրաւիրելով իրաւազն ու պաշտպանութիւնը գնահատելէ և պէտք տեսած բարեփոխութիւնները կատարելէ վերջ բոլոր մազպաթաները արձանագրելով իւրաքանչիւր անձամբ և կամ փոխանորդաբար, և պէտք է որ իրենց պահանջքները արձանագրեն և ընդունել է որ իրենց պահանջքները արձանագրեն և ընդունել է որպէս զի որ և է զեկոյցի հաղորդուելու դիւրութիւն բլլայ, պէտք է որ Յանձնաժողովին գումարուած տեղւոյն մէջ բնակավայր մը ցոյց տան։

Այս իրաւազ տեղի ունեցած գատերուն մասին սովորական գատավարութիւն տեղի պիտի ունենայ։ Ասկէ զատ յիշեալ գատերուն մէջ իրաւունք չունեցողները, այս օրէնքին համաձայն կարգադրուած լքեալ ինչքերէն չեն կրնար նպաստաւորուիլ։

Յօդ. 6. Այս բացառական վճիռներուն արամադրութեանց համաձայն պարտականներուն պարտքերը ամբողջովին կը վճարուին գանուածներէն իսկ եթէ բաւական չըլլան հաւասարական չափով կը կարգադրուին յանձնաժողովներուն կողմէ։ Այս յանձնաժողովներուն դարձեալ վերջ, այս գործերը պիտի կարգադրեն Իթրաի Տայիրէներ։

Յօդ. 7.—Փոխադրուած անձերուն լքեալ ինչքերուն վրայ, այս օրէնքին հրատարակութենէն առաջ գատարաններու և կամ պաշտօնատուներու կողմէ արբուած հաճդերը չեղեալ կը նկատուին։ Հաճդ ընդունուած հաճդերը չեղեալ կը նկատուին։ Հաճդ ընդունուած հաճդերը չեղեալ կը նկատուին։ Վերոյիշեալ այս օրէնքին արամադրութեանց ենթակայ են։ Վերոյիշեալ անձերու դէմ այժմ գատարաններու մէջ գատ ունեցողները յանձնաժողովներու դիմելու և կամ իրենց գատ